

WERKPLAN 2022

“Verbinden en vernieuwen”

Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond
Weena 690
3012 CN Rotterdam
(010) 466 6989
www.spior.nl

WERKPLAN 2022

“Verbinden en vernieuwen”

September 2021
Rotterdam

Inhoudsopgave

1. Voorwoord.....	3
2. Inleiding.....	4
3. Organisatie.....	6
4. Vormgeving intermediaire functie.....	7
5. Adviesrol en grote projecten.....	9

1. Voorwoord

Het voorliggende ‘Werkplan 2022’ (“Verbinden en vernieuwen”) van Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond (SPIOR) bouwt uiteraard voort op de ingezette koers van voorgaande jaren.

Toch wijkt het in enkele opzichten af van de periode van vóór 2021. De coronapandemie heeft afgelopen jaar wederom een enorme impact gehad op diverse terreinen van de samenleving, ook op het werkveld van SPIOR. Zo hebben we in 2021 veel corona-gerelateerde initiatieven doorgezet die het jaar ervoor zijn gestart en hebben verschillende projecten (waaronder ‘informeel islamitisch onderwijs’) opnieuw enige vertraging opgelopen door de lockdown en het geldende coronaregime.

Vanuit de Rijksoverheid kregen we in het kader van de pandemie onder meer ook het verzoek om een bijdrage te leveren aan het informeren van groepen en gebieden met een relatieve vaccinatieachterstand. Zogeheten ‘moeilijk bereikbare groepen’ werden op straat en in de moskee benaderd. Bij enkele moskeeën is het, in samenwerking met de GGD, inmiddels zelfs mogelijk je te laten vaccineren.

Deze activiteiten zullen ook in 2022 doorgaan. Verder zal er een intensivering plaats vinden van het project ‘Ouderdom komt met vragen’ en zal er onder meer ingezet gaan worden op ‘Vrouwelijk leiderschap in de moskee’ onder de paraplu van het bredere project ‘Weerbaarheid *in en van* moskeeën’.

Naast de bovenstaande ‘nieuwe vraag’ naar de diensten van SPIOR worden veel additionele werkzaamheden steeds vaker ingegeven door de actualiteit die veelal raakt aan de oploeiende spanningen omtrent het thema ‘islam’. Het vraagstuk ten aanzien van polarisatie en de groeiende tweedeling leek enigszins naar de achtergrond te zakken maar is, mede door de coronapandemie, in verschillende vormen en in alle hevigheid weergekeerd (zie paragraaf 4). Voor 2022 hebben we deze werkzaamheden geclusterd onder de noemer ‘contactpuntfunctie’.

We hebben ons als SPIOR in dat licht voorgenomen om verbanden die ten tijde van corona onder druk zijn komen te staan en er soms zelfs niet meer zijn, te herstellen of opnieuw op te bouwen. Meer nog dan voorheen zullen we inzetten op het wegnemen van sociaal-culturele spanningen en bijdragen aan maatschappelijke rust en harmonie tussen de vele groeperingen die ons mooie Rotterdam rijk is. Vandaar ook de keuze voor ‘Verbinden en vernieuwen’ als ondertitel van het ‘Werkplan 2022’.

Nourdin El Ouali
Directeur SPIOR

2. Inleiding

Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond (SPIOR) heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld van een samenwerkingsverband van enkele moskeeën tot een breed platform van inmiddels meer dan 80 aangesloten organisaties dat zich inzet op een breed scala van maatschappelijke thema's. Deze inzet geschiedt in samenwerking met de achterban, met diverse externe maatschappelijke organisaties en met de overheid. SPIOR doet dat langs twee lijnen, die elkaar voeden en versterken.

De eerste lijn is de intermediaire functie tussen achterban en derden. Soms gaat dat om één of enkele aangesloten organisaties waar een specifiek vraagstuk speelt, maar meestal gaat het om vertegenwoordiging van de behoeften en opvattingen van de brede achterban in het maatschappelijk debat (denk hierbij onder meer aan de islamitische begraafplaats, de (tijdelijke) sluiting van moskeeën in 'coronatijd' en de ontstane vaccinatieachterstand).

SPIOR vormt daarbij de schakel tussen achterban enerzijds en maatschappelijke organisaties, overheden en samenleving (o.a. via media) anderzijds. De insteek is ieder keer weer om knelpunten te signaleren, behoeften te vertalen, een bijdrage te leveren aan het maatschappelijk debat en aan oplossingen voor bredere vraagstukken. Dit betreft uiteraard tweerichtingsverkeer: SPIOR vertaalt vanuit de achterban naar derden, maar net zo goed brengt SPIOR relevante informatie over van derden naar de achterban.

Het is goed hierbij op te merken dat de achterban zeer heterogeen is. Er zitten grote en kleine organisaties bij, Rotterdammers van tientallen verschillende culturele achtergronden (waarvan in ieder geval 13 'formeel' vertegenwoordigd in de aangesloten organisaties van SPIOR), Rotterdammers met uiteenlopende migratiegeschiedenis (uit de voormalige koloniën, gastarbeider, kennismigrant, vluchteling, bekeerd, ...), van verschillende 'generaties' in Nederland en uiteraard met verschillende talenten, opleidingsniveaus en sociaaleconomische situaties.

Er zijn organisaties bij met hoogopgeleide bestuurders van de tweede of zelfs al derde generatie, die Nederland op hun duimpje kennen en zeer zelfstandig kunnen optreden en afstemming zoeken met andere organisaties binnen SPIOR. Er zijn echter ook organisaties bij die relatief kortgeleden zijn opgericht door eerste generatie vluchtelingen die niet of nauwelijks de Nederlandse taal beheersen, hun weg hier nog moeten vinden en die vooral behoefte hebben aan praktische hulp.

De tweede lijn van het werk van SPIOR is het vertalen van de behoeften in de achterban en de bredere samenleving naar concrete activiteiten, in het algemeen opgezet als project. Hierin wordt altijd gewerkt met de inzet van vrijwilligers (via de aangesloten organisaties en/of met 'losse' vrijwilligers die zich direct aan het project verbinden). SPIOR heeft in de recente jaren projecten ontwikkeld en uitgevoerd op onder meer de terreinen onderwijs, jongeren, eenzaamheid onder ouderen, armoedebestrijding, maatschappelijke dialoog, discriminatiebestrijding, zelfbeschikking, emancipatie, weerbaarheid en veiligheid.

De twee lijnen voeden en versterken elkaar - zonder het één is het ander niet mogelijk. Vanuit de intermediaire functie pikt SPIOR signalen en behoeften op (zowel uit de achterban als uit de omringende samenleving) die vertaald worden in concrete activiteiten om echt stappen te kunnen zetten. In de activiteiten doen we ervaringen op met wat *wel* en wat *niet* werkt en kunnen dit weer vertalen naar input voor beleid.

SPIOR bereikt vaak groepen Rotterdammers die niet of nauwelijks door andere instellingen worden bereikt. SPIOR gaat in haar benadering gevoelige of zogeheten 'taboes' over en binnen de gemeenschap niet uit de weg (denk onder meer aan seksualiteit, gedwongen

uithuwelijking, radicalisering, et cetera) en heeft ook de expertise in huis om ten aanzien van deze thema's echt impact te hebben bij de diverse doelgroepen.

Het belangrijkste 'kapitaal' daarbij is het vertrouwen dat onder meer gestoeld is op identiteit en op het *zijn* van een relevante en betrouwbare partner met vertaalkracht, voor zowel achterban als maatschappelijke partners. De band met aangesloten organisaties en bredere achterban vormt hiervoor de ruggengraat.

Voor de realisatie van projecten ontvangt SPIOR projectfinanciering van verscheidene financiers, waaronder de gemeente, het Rijk en veel charitatieve instellingen.

De intermediaire functie en de ondersteuning van aangesloten vrijwilligersorganisaties zijn echter niet te vervatten in tijdelijke projecten. Dit werkplan (2022) bevat een toelichting op de eerste lijn, de intermediaire functie, en gaat dus niet in op afzonderlijke projecten voor dit specifieke jaar (uiteraard worden ze wel aangestipt, zie §5). Alvorens we deze functie nader toelichten wordt in de volgende paragraaf eerst een schets van de organisatie gegeven.

3. Organisatie

SPIOR telt inmiddels meer dan 80 aangesloten organisaties en we verwachten aan het einde van 2022 zelfs richting de 90 door te groeien. Deze organisaties zijn vertegenwoordigd in de Raad van Aangeslotenen (RvA). De RvA heeft een adviserende rol¹. Om deze goed te kunnen vervullen, wordt de RvA geïnformeerd over relevante interne en externe ontwikkelingen door het bestuur.

Het bestuur bestaat uit vrijwilligers. Het bestuur kiest zelf de bestuursleden, de RvA wordt betrokken om kandidaten te werven. Het bestuur is eindverantwoordelijk. Op basis van de governance code voor de sector² is gekozen voor het model van toezichthoudend bestuur. Daarin zijn ook taken en bevoegdheden vervat voor de directeur. Naast de statutaire kaders is er voor de nadere uitwerking van de taakverdeling tussen bestuur en directie een directiestatuut. In het algemeen kan gesteld worden dat de directeur het volle mandaat voor de dagelijkse uitvoering draagt; het bestuur houdt toezicht en draagt de eindverantwoordelijkheid.

De beschreven opzet van de organisatie zal overigens eind van dit jaar veranderen. In de vorige periode zijn de eerste stappen gezet van het huidige model 'Toezichthoudend bestuur' naar het model 'Raad van Toezicht', waar de uitvoerend directeur meer bestuurlijke (en daarmee koersbepalende) verantwoordelijk draagt én een grotere bewegingsruimte kent. Het huidige bestuur zal daarmee gelijktijdig meer op afstand komen te staan. Zo'n wijziging veronderstelt uiteraard een aanpassing van de statuten maar feitelijk ook een wijziging van de alledaagse organisatie. De finale realisatie van dit proces staat gepland voor eind 2021. Ongeveer een jaar eerder dan in het vorige werkplan stond beschreven.

SPIOR heeft momenteel 8 medewerkers, waarvan de helft in een parttime dienstverband³. De samenstelling van het team ziet als volgt uit: een directeur, een consulent, een beleidsadviseur, een communicatiemedewerker, een coördinator en verschillende projectmedewerkers.

SPIOR kan haar werk verder niet doen zonder de inzet van de vele vrijwilligers. Dit betreft twee categorieën. Ten eerste zijn er vrijwilligers die zich direct verbinden aan projecten, door zich bijvoorbeeld als maatje, peercoach, sleutelfiguur, gespreksleider of voorlichter in te zetten. SPIOR sluit met hen een vrijwilligersovereenkomst af. Ten tweede zijn er de honderden vrijwilligers van de aangesloten organisaties. Wanneer daar activiteiten worden gehouden, zetten zij zich ter plaatse in voor onder meer werving en de praktische organisatie van events.

¹ Alleen in geval van statutenwijziging of voorstel tot opheffing van de organisatie heeft de RvA ook instemmingsrecht.

² Zie: <https://www.nationaalregister.nl/kennisbank/governancecode-welzijn-en-maatschappelijke-dienstverlening>.

³ Daarnaast is SPIOR werkgever van 27 leerkrachten godsdienstonderwijs, die op openbare basisscholen door het hele land islamitisch godsdienstig vormingsonderwijs (IGVO) verzorgen. Deze vallen onder een apart loonheffingsnummer bij de Belastingdienst en de betaling van hun salarissen loopt via het Dienstencentrum GVO en HVO.

4. Vormgeving intermediaire functie

Voor de invulling van de intermediaire functie is het ten eerste een randvoorwaarde om het contact met de aangesloten organisaties te onderhouden. Dit is geen sinecure, omdat er bij deze vrijwilligersorganisaties vaak sprake is van verloop in bestuur en niet zelden zonder warme overdracht. Dit vraagt om continu alert zijn en te investeren in het contact, zodat in situaties waar het nodig is, snel geschakeld kan worden. SPIOR onderhoudt dit contact in ieder geval met de aangesloten organisaties.

Daarnaast zijn er nog grofweg een twintigtal losse groepen (zonder zelfstandige juridische entiteit) en (nog) niet aangesloten vrijwilligersorganisaties (in oprichting) waarmee SPIOR contact onderhoudt.

In het contact wordt relevante informatie opgedaan en doorgezet. Enerzijds vanuit de achterban richting (onder meer) de overheid (als input voor beleid), anderzijds vanuit de overheid naar de organisaties. Waarbij met name relevante beleids- en maatschappelijke ontwikkelingen worden overgebracht om te informeren, te betrekken en te mobiliseren.

De aangesloten organisaties en overige organisaties waarmee contact bestaat, draaien vrijwel uitsluitend op vrijwilligers. Deze vrijwilligersorganisaties hebben behoefte aan ondersteuning bij uiteenlopende vragen. Daarvoor kunnen ze niet altijd terecht bij het stedelijk aanbod voor ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties. Ten eerste weten ze de weg daarnaartoe niet altijd te vinden en ten tweede draait het vaak om zogeheten 'eerstelijns vragen', terwijl het stedelijk aanbod alleen in 'tweedelijns vragen' voorziet. Daardoor mist men vaak de aansluiting en zoekt men die weg ook niet meer op, als men het in eerste instantie al wist te vinden. SPIOR brengt vragen in kaart en zorgt voor adequate ondersteuning of doorgeleiding naar overige instanties.

Meer in het bijzonder heeft hierbij de inbedding in wijknetwerken de aandacht. De afgelopen jaren heeft SPIOR een inventarisatie verricht naar deze inbedding. Op diverse punten blijkt men er niet in te slagen om de aansluiting te vinden op het georganiseerde welzijnsaanbod en de bredere wijknetwerken. De coronacrisis heeft dit in sommige opzichten nog eens pijnlijk duidelijk gemaakt (met name ten aanzien van eenzame, geïsoleerde ouderen en kwetsbare jongeren). Deze situatie is een verlies aan kapitaal voor de stad wat betreft vroeg-signalering, zelfredzaamheid en de zo belangrijke sociale cohesie in de wijken. SPIOR wil opvolging (blijven) geven aan de conclusies en aanbevelingen die gedaan zijn naar aanleiding van de inventarisatie, en zo de (aangesloten) vrijwilligersorganisaties ondersteunen bij het aansluiten op het wijknetwerk. Andersom kan SPIOR als schakel optreden voor welzijnsorganisaties en andere wijkpartners om deze groep vrijwilligersorganisaties en hun achterban te bereiken en te betrekken.

Ook het vorig jaar gepubliceerde onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut 'Omvang en karakter van de maatschappelijke activiteiten van levensbeschouwelijke organisaties in Rotterdam' ('Tel je zegeningen') schetst op heldere wijze de enorme meerwaarde van dit levensbeschouwelijke vrijwilligerswerk. Als al het maatschappelijke werk dat deze organisaties onbetaald verrichten, door beroepskrachten uitgevoerd moet worden, zou daarvoor tussen de 195 en 220 miljoen euro per jaar moeten worden betaald. Als burgers deze ondersteuning zouden moeten inkopen, gaat het zelfs om een bedrag tussen de 330 en 365 miljoen euro.

De intermediaire functie is verder, naast het genoemde reguliere contact met aangesloten organisaties en de inbedding in de wijken (wat door de coronacrisis flink is geïntensiveerd), steeds meer in het teken komen te staan van vraagstukken die raken aan de groeiende polarisatie en spanningen omtrent islam-gerelateerde incidenten. Hierdoor is er een forse

extra vraag naar de diensten van SPIOR ontstaan. Deze additionele werkzaamheden drukken enorm op de organisatie en hebben dus vooral te maken met de actualiteit. Denk hierbij aan het toenemend aantal bekladdingen en brandstichtingen bij moskeeën, brieven met doodsb bedreigingen gericht aan moskeebesturen, jihadistische terreuraanslagen in Europa die angst en onrust laten ontstaan en overslaan naar onder meer Nederland, het zich herhalende onbegrip tussen verschillende groepen als het gaat over afbeeldingen van religieuze figuren (met name van de Profeet ﷺ), over de legitimiteit van het verbod op de rituele slacht (en de vrees dat met de recente uitspraak van het Europese Hof ook in Nederland een verbod op halal (en koosjer) slachten zal worden ingevoerd). Tevens wordt er gevreesd dat de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen (van maart 2022) de genoemde zorgen en verdere polarisatie zullen voeden in de stad, aangezien verschillende partijen expliciet hebben aangegeven 'islam' en 'moslims' tot inzet van de verkiezingen te maken.

Het betreft hier slechts enkele voorbeelden (waar feitelijk ook de eerder genoemde kwesties ten aanzien van de islamitische begraafplaats, de gebedsoproep en de sluiting van moskeeën onder vallen), maar al deze zaken veroorzaken onrust en leveren veel vragen op bij diverse instanties. Soms komt de vraag vanuit de gemeente, soms vanuit het Rijk, soms vanuit aangesloten organisaties en soms vanuit derden. In alle gevallen brengt de vraag extra werklast en werkdruk mee voor het huidige personeel. Uiteraard tracht SPIOR iedereen zo goed mogelijk te bedienen. We zijn dan ook verheugd dat de gemeente heeft aangegeven deze zogeheten 'contactpuntfunctie' (financieel), die zo ontzettend nodig is, te ondersteunen voor het komende jaar.

5. Adviesrol en grote projecten

Vanuit de hiervoor geschetste inzet doet SPIOR kennis op die benut kan worden als input voor beleid en evaluatie op het terrein van welzijn en maatschappelijke ontwikkeling.

Primair richt dit beleidsadvies zich op de gemeente Rotterdam. Dit betekent praktisch dat SPIOR gevraagd en ongevraagd relevante signalen op haar brede werkterrein zal doorgeven aan de gemeente en op uitnodiging zal deelnemen aan relevante overleggen en bijeenkomsten om input te leveren. Voor 2022 zien we hierin, voortbouwend op hetgeen in voorgaande jaren is ingezet, in ieder geval een rol op het gebied van het beleid voor ondersteuning aan ouderen (en bestrijding van eenzaamheid, zeker in de corona-context), jongeren, informele zorg, mantelzorg, samenleven (bestrijding polarisatie) en wijknetwerken.

Tot slot enkele structurele activiteiten en grote (nog niet in dit werkplan genoemde) projecten die in 2022 (verder) worden uitgevoerd:

- De tweede fase van de pilot 'informeel islamitisch (weekend)onderwijs' (samenwerking van gemeente en ministerie SZW);
- Geestelijke verzorging;
- 'Weerbaarheidstraining voor aangesloten (moskee)organisaties' (o.a. SZW);
- Islamitisch vormingsonderwijs (OCW);
- Opvoedingsondersteuning;
- Verduurzaming van moskeeën ;
- Vergroten toegankelijkheid van moskeeën (voor mindervaliden maar ook in maatschappelijke zin naar de directe omgeving toe);